

Bladet fra munnen

Under denne spalteoverskriften inviterer redaksjonskomiteen mennesker med meninger og tilknytning til vannfagene til å presentere aktuell hjertesaker. Denne gangen har vi invitert Pål Mellquist til å si sin mening om saker han og hans organisasjon er opptatt av. Pål Mellquist er administrerende direktør i International Centre for Hydropower (ICH).

Hva opptar ICH i disse dager?

Pål Mellquist har ordet.

Ja, - det kan være så mangt! Men skal man plukke ut noe for en sides refleksjoner her i VANN, og som har klare forbindelser til utnyttelsen av vann (vannkraft), så kan det jo være et av paradoksene som har forfulgt ICH og meg i alle år.

Norge er i dag en av verdens store energinasjoner og utnyttelsen av våre vannressurser fra begynnelsen av 1900-tallet var starten på det hele. Norge var da et lutfattig land, - også den gang i utkanten av verden, - men med et ufattelig pågangsmot og en stahet som grenset til galskap tok man i bruk "det hvite kull". Etter andre verdenskrig var vi også på knærne økonomisk, men det samme pågangsmot og visjonære ledere førte oss inn i tre tiår med videre utnyttelse av vannkraften. Og som om det ikke var nok, fant vi i 1960-årene olje og gass i Nordsjøen som vi også utviklet til fordel for hele samfunnet.

Men dette kostet! Enhver som har kjennskap til vår nære historie blir slått av den beslutningsstyrke og gjennomføringskraft som lå bak. Men også den stilltiende forståelse av at dersom dette skulle bli til gagn for hele samfunnet, så måtte vi også betale en pris i ufatterlig slit, tap av menneskeliv og materiell. Og vi mistet ikke så rent få i diverse ulykker. Det var et valg vi tok og på sett og vis lyktes med selv om det smertet for mange.

Våre fattige brødre og søstere i lutfattige og "nedkjørte" land over hele verden er på en måte i samme situasjon som oss for 125 år siden. Men de hindres ofte i å utnytte sine resurser (bl.a. vann) av oss rike nasjoner som var gjennom dette for lenge siden. Spørsmålet blir da rett og slett: *Hvilken rett har vi til å begrense dem i det omfang vi nå ofte ser?* Jeg har ikke noe godt svar på dette.

Norge (og verdenssamfunnet) kommer lett i harnisk over ulykker knyttet til (norske) firmaers engasjement i utviklingsland. Man roper meget lett "korsfest, korsfest" uten å ha den helt store forståelsen for de lokale forhold. Man kan litt retorisk kanskje også si at "kua har glemt at den engang var kalv!" Selvfølgelig skal vi i vårt land arbeide for en "nulltoleranse" mht. ulykker og også gjerne ha det som mål å innføre dette konseptet i andre land vi investerer/arbeider i. Men vi må ikke la hensynet til beste bli det godes verste fiende!

I dag lar vi (i de beste hensikter?) våre fattige brødre møte "berg" av krav i alle henseender, - krav vi selv aldri møtte da vi var i denne situasjonen og skulle utnytte vår vannkraft. Faktisk er dette "krav" som ikke engang var "oppfunnet" da vi nisser og dverge bygget i våre berge. Og de møter alskens velfødde advokater og "forstå-seg-påere" som nok ikke er de fattige lands venner! Selvfølgelig skal vi ta hensyn til alle viktige parametere, - men ikke in absurdum! Selvfølgelig er et menneskeliv like mye verd hvor enn på kloden vi er, men lik det eller ikke, - det er forskjeller på Norge i dag og et lite fattig land med 30 millioner analfabeter som mangler det meste.

Jeg blir helt sikker misforstått på det jeg nå har sagt, men det er likevel realiteter.

Jeg har sett kraftverk med himmelhøye stillaser i vakkende bambusutførelse som ville ført til dobbeltsidig hjerteattakk hos en norsk arbeidstilsynsmann. Jeg har sett arbeidere manøvrere 15 - 20 tonn tunge betongelementer på plass, - ikke iført verneutstyr, men lyserøde plastsandaler av den type vi kjøper for en tier her i landet. Og jeg har vært med på kjøring på anleggsveier og med biler som får Solberg-brødrene til å virke som puslinger. Jeg har også mange ganger sett familier tildelt en liten veiparsell en hel sesong hvor de pukker kult og grus for hånd. En maskin i vår del av verden hadde gjort dette arbeidet på noen minutter.

Men det fungerer. Til tross for dette "forlanger" vi, - med all vår kunnskap og overveldende teknologi, - at disse menneskene som så sårt trenger å utvikle sine ressurser for å mette alle sine sultne munn, skal følge våre "moderne" regler til punkt og prikke.

Hadde Norge den gang måttet følge de samme krav til utredninger, undersøkelser, sikkerhet og arbeidsregler hadde vi ikke greid å utvikle vår vannkraft/olje og følgelig heller ikke stått der vi står i dag!

Selvfølgelig skal vi ta med oss den nye kunnskap vi nå har inn i vår tid, men skal vi være mer katolske enn paven selv?

Jeg spørger kun ...